

ENTOMOLOGISKE UDFLUGTER I TROMSÖ OMEGN

AF

J. SPARRE SCHNEIDER.

Under læsningen af hr Emil Holmgrens interessante opsats over lepidopterologiske ekskursioner i Stockholms skjærgård (Ent. Tidskr. 1886—87) opstod der uvilkårlig hos mig et levende ønske om at indbyde mine entomologiske venner på en udflugt i Tromsö-trakten, angående hvis insektauna jeg vistnok allerede har offentliggjort et og andet, men som jeg tror vilde vække større interesse og blive bedre forstået, når man ligesom selv fik gå og iagttage og samle med en erfaren fører ved sin side.

Jeg har også ønsket, at de mange, som mellem år og dag henvender sig til mig med forslag om bytteforbindelser og anmodninger om alle slags oplysninger, for en stor del i entomologisk retning, skulde få et indblik i denne tilsyneladende så fattigt udstyrede trakt, da de fleste synes at stå i den formening, at man her kun behøver at gå udenfor sin dør for at samle de største rariteter, medens det virkelige forhold er således, at der i Tromsö nærmeste omgivelser intet findes af de sedvanlige desideratissima, der figurerer på alle mankolister, som feks. *Oeneis bore*, *norna*, *Arg. charichlea*, *polaris*, *freya*, *frigga*, *thore-polaris*, *Plusia parilis*, *diasema* etc. etc. Den der kommer med store planer om massefangst af slige herligheder, vil jeg ikke tilråde at ofre en time på Tromsö men rolig at fortsætte til det indre af Målselven, Alten og Østfinmarken, og kanske han så alligevel finder, at han er kommen for tidlig eller forsent, eller at der overhovedet ingen sommer blev! Men den virkelige elsker af naturen og særlig den, der føler og forstår det fortryllende ved höifjeldets ensomhed med sit tilsyneladende så karrigt udstyrede

men dog i høieste grad interessante plante- og dyreliv og den hermed i mange henseender beslægtede og ligeså ejendommelige fauna på vore talløse myrer, ham vil jeg trygt indbyde til at aflægge det fattige Tromsø et 8 dages besøg; jeg skal intet forholde ham men føre ham omkring på mine bedste fangpladser og lære ham at falde i henrykkelse over en *Cicindela campestris* og med bitter skuffelse at kaste blikket efter en forfeilet *Pieris brassicæ*.

Det billede af *Coleopter-* og *Lepidopter*-faunan ved Tromsø, som nedenfor oprulles, er vistnok det samlede resultat af mange ekskursioner gennem en række af år; men det er neppe nogen tvivl underkastet, at en flittig og opmærksom samler, der havde tiden udelt til sin rådighed og fik bruge den i et gunstigt år som i 1883 og 84, i løbet af en uges tid skulde kunne præstere noget nær det hele antal iagttagelser, som jeg her har samlet under ét.

I. Efter isløsningen ved »Præstvandet».

Det er idag første juni, »sommermåned», som det heder i vor norske almanak. De sidste rester af isen i gaderne er bortskaffet, en idræt, hvori små og store deltager lige ivrigt, og den yndige ankeldybe vårsøle, der dækker såvel trottoirer som kjørebane, føles rent ud behagelig, efterat man nu i 8 samfulde måneder har trasket om på sne og is. Gjøgen er hørt i går, store flokke af gråtrast (*Turdus pilaris*) besøger flittigt kompost-dyngerne og fortæller med et ustandseligt skrat om de agrariske nydelser, mens bergfinken (*Fringilla montifringilla*), den stymper, forgjæves anstrenger sig for at hamle op med den vævre lille lövsanger (*Sylvia trochilus*), som i de nøgne birke slår sine klare triller. Men godt gjemt i en stor vidie (*Salix nigricans*) sidder en liden tonekunstner, sivsangeren (*Sylvia schænobænnus*), hvis sang vistnok i skjönhed nåes og overgæes af nordens nattergal, blåkjælken (*Lusciola suecica*), men som i lunefuldhed og eventyrlige toner går forud for alle nordens sangere. Oppe fra øen lyder rypesteggens (*Lagopus subalpinus*) stærke skrig helt ned i den travle by, medens mere eller mindre harmoniske toner

nede fra söen fortæller, at også der nyder de vingede skarer i fulde drag af vårens liv og lyst.

Langs veiene pranger en rig afveksling af lave *Salices* med sine grå og gule »gåsunger», hvor allerede en og anden humle (*Bombus terrestris*, *lapponicus*, *agrorum*, *nivalis*) og *Halictus lapponicus* søger nektar og glemsel, markerne har begyndt at iføre sig det med slig usigelig længsel imødesede grønne, hvor allerede *Caltha palustris*, den sjeldne *Corydalis fabacea*, *Primula scotica*, *Potentilla maculata*, *Lotus corniculatus*, et par *Viola*-arter m. fl. har begyndt at ivæve mønstret, medens forlængst *Saxifraga oppositifolia* og *Tussilago farfara* har stukket sine små nysgjerrige hoveder frem, då endnu den övrige natur lå helt fængslet i vinterens lænker. Men gennem larmen fra byen og havnen og alle naturens små og store röster trænger sig denne dumpe susen fra de lösslupne fjeldbække på fastlands-siden, som mere end alt andet indgiver denne ubeskrivelige fornemmelse af frihed og forhåbning, der skulde synes istand til at smelte pantseret om det i indolens mest forhærdede Nordlands-hjerte. men som i hvert fald fuldest föles og forståes af Floras og Faunas sande tillbedere.

Himmelen er så ren og blå som nogetsteds i verden, solen stråler med lys og varme, men i skyggen föler man dog öieblikkelig, at vinteren endnu kun har löftet lidt på födderne og uindskrænket hersker over alt, der ligger mere end 200 meter over havet. Dog trænger ikke livet i den arktiske natur mange varmestråler för at vækkes, græsset har forlængst begyndt at spire under sneen, og marken grönnas i en fart, såsnart det hvide teppe fjernes. Insektverdenen holder tappert fölge med den övrige udvikling, og der flager også det gamle velkjendte vårbud, en *Vanessa urticae* i sin lidt forandrede polardragt, og er året lidt tidligt, fölger *Pieris napi* snart efter; ja 31 mai 1877 fandt jeg endog ett pragtekspl. af *Anarta melanopa* siddende ganske bedövet på en *Salix*-rakle.

Langs veiene og især under de fra stengjærderne nedfaldne stene lönner det sig nok nu at söge efter *Coleoptera*. Her tager vi i store kolonier *Amara torrida*, *Calathus melanocephalus v. nubigena*, *Cryptohypnus riparius* og *rivularius*, *Rhaphirus attenuatus*, *Qvedius molochinus* og andre proleterer, mere enkelt-

vis *Am. quenselii*, *apricaria* og den vakre *interstitialis*, *Bradycellus deutschii*, *Loricera pilicornis*, *Notiophilus aquaticus*, *Pantropus picicornis*, *excavatus* v. *assimilis* (*clavipes* Thoms.), *Nebria gyllenhalii* med enkelte *var. balbi* og *hyperborea*, *Tropiphorus mercurialis*, *Otiorkynchus maurus* og *rugifrons* *Silpha opaca*, *Cytilus varius* i vakre varieteter, talrige *Simpliocaria semistriata* og *Aphodius piceus*, og om lykken er god, kanske en *Barynotus schönherri*, *Myloechus appendiculatus* eller *Colon puncticollis*, medens *Catops morio* og *Cercyon unipunctatum* ligeledes hører til de største sjeldenheder. Men sikkert vil vi finde *Anchicera analis* og i selskab med den en hel hærskare af disse rapfodede *Brachelytra*, hvis determination man med gru imødeser. Kongen for dem alle, *Creophilus maxillosus* ligger rolig dugstænket i sin vinterhule, ligeså *Schizochilus murinus* og *Philontus æneus*, medens den store flok af smårøvere allerede er i livlig bevægelse: *Phil. cephalotes* i mængde med enkelte *sordidus* eller kanske en *puella*, *Othius lapidicola*, *Oxytelus rugosus* (sjelden), *Anotylus nitidulus*, *Omalium fossulatum*, *Stenus pusillus* og *carbonarius*, *Tachinus collaris* og *laticollis*, *Tachyporus scitulus* og *pusillus* (men ingen *chryso-melinus*!), *Oligota pusillima*, *Oxypoda umbrata* og *islandica* *Baryodma lanuginosa*, *Aloconota immunita*, *Acrotona fungi* talrigere end alle andre, medens *aterrima* er sjelden, *Amischa analis* og *Geostiba circellaris*, en hel hoben *Atheta*, hvoraf kan nævnes *arctica*, *melanocera*, *tibialis*, *punctulata*, *clavipes*, *fusca*, medens *Olophrum fuscum* og *rotundicolle*, *Falagria sulcata*, *Coprothassa sordida* og endnu flere, som det bliver for vidløftigt at opregne, rangerer under sjeldenhederne.

Men vi skal ikke hefte os forlænge her, da et endnu interessantere og mere ejendommeligt *Coleopter*-samfund venter på at gjøre vort nærmere bekjendtskab. Isen på »Præstvandet» er nemlig brudt op for en dags tid siden med nordlig vind, og da tør jeg love et så godt udbytte, som neppe nogen anden udflugt på Tromsøen under andre omstændigheder vil kunne bringe os.

Det går i begyndelsen noget tungt opover den lerede »Kongsbakke», om vinteren en tumleplads for børn, om sommeren Prado'en for byens melkegivende firbenede, men snart har vi

byen med sit slør af kulrøg under vore fødder, flöien på kirkespiret blinker en afskedshilsen, og nu lønner det nok umagen at standse nogle öieblikke og lade omgivelserne passere revu. Bred og mægtig hæver »Tromsdalstinden» sin 4,000' höie, helt hvide pyramide ret imod os og lukker for den bekjendte Tromsdal i öst; i syd glittrer »Bentsjordtindens» toppe af samme höjde og en hel række fra 3—4000' höie tinder, börn imod de storartede fjeldkolosser, som omkrandser Balsfjordens bund, men desværre ligger udenfor vor horisont. De to mørkeblå tilsynadende ganske lave koller ret i syd, netop der, hvor solen hver 21:de januar forsöger at stikke frem sit smilende åsyn til en venlig nyårshilsen, og hvis konturer næsten udviskes i den hildrende vårluft, er det fjerneste landemærke, som vort öie herfra kan nå; det er det stolte »Mårfjeld» (c. 4300'), hvis isolerede beliggenhed gjør det synbart næsten overalt, hvor man færdes i Malangen og Målselven. I nord lukkes synkredsen af de lidet fremtrædende fjelde på Ringvatsöen, medens mod vest en vildt formet fjeldrække, hvoraf »Blåmanden», også kaldet »Carl Johans Næse» (c. 3500'), gjør sig mest bemærket, afslutter det fjeldpanorama, som overalt stænger vor horisont. Til sjö ser du intet, öen er ganske flad ovenpå, og det forekommer en, som stod man midt på en stor höislette med alpetrakter på alle kanter.

Men fremad! Forbi de to kirkegårde, den lutherske med en vakker birkelund till venstre, og den katholske med et stort trækors på en næsten nøgen houg til höire, passerer man först nogle større myrsletter, som i juli vil levere forskjellige interessante *Lepidoptera*, men nu for største delen er snedækket. Rundt om står en lav men tæt birkeskov, hvis grønlig tone röber, at den om nogle dage vil stå i sit fagreste vårskrud, om det gunstige veir vedvarer.

Her i den nordre ende af myren ligger da »Præstvandet», en beskeden mudret dam på nogle hundrede meters længde og bredde, som for en del skylder vandbygningskunsten sit omfang, idet myren blev opdæmmet forat tjené som reservoir for byens vandværk, hvorved efterhånden en mængde flydende öer er opstået; heldigvis flyder der i de senere år til drikkebehov et mere lugt- og farvefrit vand i byens tappeposter! Omgivelserne er

imidlertid overmåde vakre, og midnatstimen heroppe en juninat vil neppe så snart glemmes. Før i tiden var her vistnok også et idyllisk fredens hjem for talrige vandfugle, men nu, da Tromsø mandlige indvånere kommer till verden med hund og gevær, er Præstvandet kun skuepladsen for et og andet flygtigt stevнемöde af den forsigtige grågås (*Anser cinereus*) og andet ædlere vildt, og kun enkelte *Tringa temmincki* og *Totanus fuscus* eller *calidris* slår sig till ro her for den korte sommer. Omkring midten af måneden mödes her ofte större flokke af brushaner (*Machetes pugnax*), som på de flydende öer opfører sine fantastiske turneringer men snart flytter til Finmarken, og i almindelighed er der temmelig stille og öde heroppe. Desto tryggere föler imidlertid skogrypen sig her, hvor hver tomme land er bortforpagtet som jagtret, beskyttet som den også er af lovens stærke arm; men pas dig mor rype, som ligger der så tryg i lyngen og speider med dine blinkende sorte öine, mens hundene springer over din ryg; når den 15 august kommer, skal vi tales ved om landsfreden!

Men hvad bliver det så til med de lovede biller, udbryder min utålmodige ledsager. Jo, böi dig nu for det förste ned og löft op den flade sten der til höire under vidiebusken, så finder du 2 *Corymbites affinis*, og stik derefter vandhåven ned i den lille med visne blade halvfyldte gröft, så får du nogle *Helophorus glacialis* Vil. (*nivalis* Thoms.) og et par af den sjeldne *Hydroporus melanarius* Sturm. til at begynde med. Og så skal vi standse en liden stund her ved denne lille med krogede birke bevoksede bakke, på hvis nordside der altid til helt ud i juli ligger en mægtig sneskavl, og som forresten ser yderst gold og uindbydende ud. Men bortseet fra, at den i sin egenskab af gammel morænevold nok kunde lære dig et lidet stykke geologi, så lönner det nok umagen at vende endel af de mange små stene, som ligger blandt det visne löv på den magre röde glacial-sand. Der går vistnok flere sten på hvert insekt, men her er et sikkert findested for *Amara brunnea*, det eneste jeg kjender fra Tromsöen, desuden får vi enkelte eksplr. af *Gabrius nigrutilus*, *Lathrobium fulvipenne*, *atripalpe* og *baicalicum*, *Dyschirius globosus*, den ejendommelige men sjeldne *Gymnusa brevicollis*, enkelte *Liogluta alpestris* og *crassicornis*, *Tachinus proximus*,

Aphodius piceus med flere almindeligere arter; den her nord meget sjeldne *Philonthus varians* har jeg også taget her.

Og så en halv snes skridt til, så står vi ved bredden af vandet lige ved vandindtaget og får nu lægge os på alle fire i den rette observationsstilling. Se der iler en *Am. interstitialis* afsted, og flere viser sig nok snart, skjönt terrænet her ikke er det sedvanlige for denne art; talrige ekspr. af en liden race *Bemb. bruxellense*, og mere enkelte *bipunctatum* er også allerede i rörelse, men under de desværre altfor få stene ligger *Pelophila borealis*, *Blethisa multipunctata*, begge arter *Patrobus*, en enkelt *Aphodius rufipes*, *Othior. maurus* og *Feronia diligens* Strm. endnu i sine vinterhuler bedækkede med dug af den smeltede rimfrost.

Under vissent löv lige i vandkanten tager vi en halvsnes *Ilybius angustior*, der har overvintret på land, og med dem en mængde små Staphylinider: *Myllæna dubia* meget talrig, *Gnypeta cærulea*, *Arpedium quadrum* og *trogloodytes*, *Olophrum boreale*, en enkelt *Lesteva longaelytrata*, *Geodromicus globulicollis*, *Raphirus maurorufus* Gr., *Gymnusa brevicollis*, *Hypocyptus læviusculus* og sandelig, der har vi også en *Boreaphilus henningianus*; men hvor denne langhalsede eventyrlige skabning har sit rette hjem, har det desværre ikke lykkes mig at udgrunde. Her får vi også nogle *Cyphon variabilis*.

Ved at træde på græstuerne bringer vi en hel hærske af *Elaphrus cupreus* til at fare ud i vandet og med dem diverse *Stenus*, flest *juno* og *fascicularis* J. Sahlb. (*brachycerus* Thoms.), men også nogle *bifoveolatus* og en enkelt *pubescens*, andre arter har jeg ikke fundet her. Men se, der kommer en noget større kobberbrun *Elaphrus* kravlende op af det våde element og erkjendes straks med fryd som den eftertragtede *lapponicus*. Fölg mig ud på den blöde myr her til höire, så skal du mellem *Sphagnum*-tuerne möde ikke få af denne vakre art og i de skjöneste varieteter, hvoraf den glimrende smaragdgrønne overstråler alle; og yderst ved kanten og delvis i vandet bevæger sig med stor færdighed nogle *Blethisa*, medens en liden *Anchomenus gracilis* söger at efterabe sin store slægtning. Men andet ser vi ikke herude, og nu kan det vel være på tide at undersøge, hvad der skjuler sig i den tætte masse af *Equisetum*-stumper og andet »Genist», som krandsr stranden.

Vi gjør et dygtigt greb med håven og ryster indholdet ud på en mostue, og nu gjælder det at være rap for at kunne gribe det rette i denne mylde af *Coleoptera*, *Gammarus neglectus*, *Coriza*, larver af *Diptera* og *Phryganeider* og meget andet stygt kryb, ja kanske en velmæsket *Rana temporaria* hopper dig lige i ansigtet. *Agabus arcticus* udgjör den overveiende del, men der er heller ingen mangel på *Dytiscus lapponicus* (den furede ♀ dog meget sjelden), endel *Ilybius angustior*, enkeltvis *Agabus alpestris*, *congener v. lapponicus*, et par *Acilius sulcatus* ♀ (han- nen er mærkelig nok ikke fundet i vor arktiske region), en hel del *Hydroporus palustris* og *atriceps* Crotch. (*melanocephalus*), *griseostriatus* meget sjelden, og fastklamrede på undersiden af et lidet træstykke sidder nogle *Helophorus planicollis* Thoms.

Men endnu er der et par beboere af Præstvandet, som endnu ikke har presenteret sig, og dem får vi sikkert ved at öse op rusket i den lille bugt på venstre side af indtaget; det er *Ran- tus bistriatus*, som er ganske sjelden, og den eftertragtede *Co- lymbetes dolabratus*, som er noget hyppigere. Dens slægtning *paykulli* har jeg endnu ikke seet i Præstvandet, men kun erholdt et enkelt ekspr. ved en dam i selve byen.

Og med dette udbytte får vi slå os tilfreds for idag, det er jo den förste ordentlige ekskursion for året, og så må vi ikke glemme, at vi befinder os under nær 70:e grad n. br. til og med på en ö i skjærgården.

Malakologen vilde heller ikke forgjæves være fulgt med os hidop; en vakker form af *Linnæa ovata* er talrig her, og ikke mindre end 5 arter *Pisidium* er påviste, nemlig *fossarinum* Cles., *lilljeborgi* Cless., *hoyeri* Cles., *nitidum* Jen. og *miliun* Held.

Fisketomt er vandet heller ikke nu længer. Efter et mis- lykket forsög med »rör» (*Salmo alpinus*), der gik ud, da dæm- ningen for endel år siden brast, har det lykkes at få karudser til at forplante sig der; de er nu bra store, og vistnok er Tromsö det nordligste sted, hver denne art er akklimatiseret.

Så smilende grøn som Tromsöen nu ligger der om som- meren, opdyrket som en have, og alt af kulturen uoptaget land dækket af en tæt om end lavstammet birkeskov, så meget mær- keligere er det at læse, hvad Zetterstedt i sin »Resa genom Sveriges och Norges Lappmarker» i 1821 har at berette om

Tromsöen. »Vegetationen på ön är klen; när man undantager en mängd pilbuskar, starrgräs, hjortron och mossor, som intaga höjderna, så har Flora blott qvar ned omkring stranden en krans af några ädlare växter.» Det »kärr», som han omtalar under 24:de juli, og som da tildels var dækket med sne og is, har uden tvivl været Præstvandet; gid han havde kunnet læse ovenstående og hørt, hvordan en ekskursion 68 år senere var faldet ud.

II. Tromsdalen.

Tromsdalen eller »dalen», som vi siger her, har en god klång i Tromsöboernes ören. Når vi er slupne ud af det lange vinterfængsel, dobbelt pinligt på en ö, hvor man ingen vei kan komme, som det er værd at tale om, er det beboernes første og største sommerfornöielse at samle hele familien og vel udrustet med kaffekjedel og andet tilbehör att sætte over det strömhårde sund og så for dagen slå sig ned mellem de lyse birker, spise römmekolle (filbytta), plukke bær, lege eller sove i solbakken.

Men også for turistverdenen er Tromsdalen et af de punkter, som³ uafviselig må besøges, eftersom BÆDEKER befaler det. Thi her har siden umindelige tider nogle Fjeldfinner fra Kareuando havt sit sommerkvarter, og når turistskibet melder sin ankomst med salut, pynter fjeldets sønner og døtre sig i sin bedste stas, for nu er der flere »roner» (kroner) at fortjene, end der er personer i den Europa-trætte kavalkade, som efter 2 dages stillesiddende på dampskibet ikke årker at spadserere den yndige halvtimes veistub, men foretrækker »to go on horseback.» För i tiden traskede man en god halv norsk mil opover over bække og myrer; nu förer en god ridevei op til leiren, der er flyttet halvveis ned i dalen, og medens Lapperne viser sine kunster med lassoen, stiller 2 à 3 fotografer op sine apparater for at forevige disse grupper af Stanley-hatte med hvide slör og pelsbesatte kåber, der medbringer de deilige blanke kroner, men tillige har forgiftet disse stakkars naturbörn i en grad, som det

rent ud er oprørende at iagttage. Med modvillie vender jeg mig bort fra dette billede og flyr ud til moder natur forat hente bedre indtryk og følelser.

Tromsdalen er en udpræget »bottendal», der öiensynlig er et resultat of ismassers arbeide i en fjern fortid. I sydost lukkes den af Tromsdalstinden, medens på nordsiden Thomasjordfjeldet (hornblende bergart og fuldt af urer) og i syd Flöifjeldet (glimmerskifer med kalklag), steilere men græsklædt helt til toppen, danner siderne. Bunddækket er grus og sand, rullesten og skarpkantede fra fjeldsiderne nedramlede blokke, vekslende med myrstrækninger. Vegetationen er frodig, men af tidligere dages prægtige birkeskov står der nu kun nogle få bedagede, topbrudte veteraner överst i dalen; dog viser den raskt opskydende ungskov af birk, or og vidie (*Salix nigricans*), at her atter kan blive noget, om naturen uhindret får råde, det vil sige, når Fjeldfinnerne er uddöde, og Nordmændene har hört op at hade skov.

I hele sin længde af c. 7 kil. gennemstrømmes dalen af Tromsdalselven, der kommer fra et lidet vand överst oppe under en brat sort fjeldvæg. Det overordentlig rigt græsklædte överste parti af dalen har jeg endnu ikke undersøgt i den for insektlivet gunstigste tid af sommeren, men slår ikke alle mærker feil, er her vistnok et ypperligt feldt, og jeg har også foresat mig ved første leilighed at revidere det grundigt.

Vi lander ved den bekvemme for turisterne bestemte trappe og er idag 3, idet lepidopterologen har slået følge med; thi 23:de juni har lokket også mange små »skjælvingede» frem til ære for dagen, idet insektlivet i Tromsdalens varme urer er tidligere udviklet end noget andetsteds i Tromsö omegn.

Veien går gennem tunet på gården Storstennæs og følger så temmelig nær söen forbi Tromsösundets kirkegård, til vi når elvens udlöb. Engen står gul af *Ranunculus* og *Caltha*, men når undtages nogle *Pieris napi*, hunnen i sin gulgrå arktisk-alpine dragt, en del *Cidaria albulata* og etpar höist middelmådige *Vanessa urticæ*, kommer der ingen andre Sirener på vor vei her, hvorfor vi böien af tilhöire ved den første bæk, arbeider os gennem et tæt vidiekrat, hvor et par nyklækkede *Botys in-quinatalis* falder som bytte, og står så ved en liden rund myr, der ser höist lovende ud. Forventningsfuld træder du ud og

speider omkring; skal det første syn være en *Argynnis frigga* eller vil en stor sort *Erebia disa* tumle op af stargræsset? Å nei, min ven, du er her med byens larm endnu inden hørevidde, og den *Argynnis*, du jager efter, er en *euphrosyne* i sin almindeligste dragt, som har forladt bakken der borte for et öieblik. En måned senere flyver her *A. arsilache* i en stor og vakker form, andre »perlemodersommerfugle» vil vi söge forgjæves:

Men sænk blikket med opmærksomhed ned på tuerne, og du skal blive var en sand vrimmel af *Micros*, der frembyder meget af interesse. Talrige *Penthina schulziana*, *bipunctana*, *palustrana*, *metallicana*, den meget lokale *Steganoptycha ericetana*, *Phoxopteryx myrtillana*, sværmer livligt omkring *Betula nana* og *Vaccinium*, medens *Tortrix forsterana* og *rubicundana* altid forekommer meget enkeltvis. Her möder os atter *Bot. in-quinatalis*, *Eupithecia satyrata* er der ingen mangel på, men *hyperboreata* hörer til sjeldenhederne.

Et enkelt individ af *Acidalia fumata* sidder på en *Rubus chamæmorus*, af hvilken larven vistnok ernærer sig, dens flyvetid begynder først en 14 dage senere. En sortagtig fremmed udseende liden fyr forfølger du med opmærksomhed; den slår sig ned lige foran dine födder, men vanskeligt er det at finde den igjen mellem lyngen, thi *Crambus maculalis* er en mester i at forstikke sig. Til en behagelig afveksling tager vi så nogle *Lycæna optilete*, der imidlertid her ude ved kysten er ganske sparsom, ligeså enkelte *Zygæna exulans*, der også mest holder sig på myrer, ialfald i lavlandet.

På bakken i kanten af myren sværmer en hel del *Steganoptycha quadrana* omkring blåbærlyngen, her får vi også et ekspr. af den sjeldne *Lampronia prælatella*, og se, der er virkelig allerede en *Erebia ligea* fremme, men først omkring midten af juli falder dens egentlige flyvetid. Her så jeg 23 juni 1883 en veritabel *Pieris brassicæ*, det eneste ekspr., som nordenfor 67° er mödt mig i frihed, idet jeg også engang har fundet larven i en have i byen.

Vi kommer atter ud på veien og stöder af og til op en *Cidaria designata* og *ferrugata* ab. *spadicearia*, hannerne allerede temmelig afflöine, medens det vrimler overalt af *albulata*. Der nede ved elvens udlöb ligger en brakvandsdam på en liden

våd græsslette, hvor jeg vil råde coleopterologen til at standse en halv times tid. I den c. $\frac{1}{3}$ m. dybe dam vrirler det allerede af froskeyngel, medens en liden *Salmo alpinus*, som vårflommen har ført did, farer forskrækket omkring. Nogle gamle bekendte nemlig *Blethisa* og *El. cupreus* möder os straks, og næsten i samme öieblik får vi öie på nogle skinnende blå punkter; det er den vakre *Phædon concinnum*, som jeg kun har seet her samt inde i Balsfjord på en lignende lokalitet. Vi tager med nogle flygtige *Salda'er* og lægger os plat ned for bedre at iagttage småkrybet; der, på en liden leret plet, hvor græsset står tyndt, ser vi en os ubekjendt *Bembidium* i ikke få ekspr. smutte mellem græsrödderne og erkjender den senere som *contaminatum* J. Sahlbg., der ikke er fundet på noget andet punkt indenfor Norges område, og desværre synes findestedet senere at være ödelagt.

På den fine sand lige ved söen ligger endel opkastet halvtör tang og fjorgamle »kokasser», som vi vender om, og opdager herunder hele kolonier af *Otiar. monticola*, *Ægialia sabuleti* og *Bradycellus pubescens*, medens *Coccinella 11-punctata* vel er en mere tilfældig gjæst. Her findes også flere ejendommelige og tildels sjeldne små *Brachelytra* som *Omalium riparium*, *Atheta mortuorum*, *picipennis*, *diversa* samt *Baryodma moerens*, *lugu-bris* og *bilineata*. Efter under et træstykke i græssumpen at have taget et individ af den sjeldne *Cercyon hæmorrhoum* og med håven i græsset den ligeså sparsomme *Etheothassa deplana-ta*, fortsætter vi veien gennem en vakker lund langs elven forbi teglværket, det eneste industrielle anlæg ved Tromsö, men gör underveis en afstikker op på værkets torvmyr forat forsyne os med *Donacia lævicollis*, som i de pragtfuldeste farvevarieteter sidder på *Menyanthes*, tager på fjorgammel sop etpar eksplr. af den sjeldne *Catops nigrita*, går derpå over elven og stiler så mod venstre gennem krattet op mod de grønne skråninger under urerne.

En rig vegetation af bregner, *Epilobium* og de almindelige lavlandsplanter, hvoriblandt *Rubus saxatilis* og *idæus*, *Cornus suecica* og *Vaccinium myrtillus* dominerer, dækker over ujevnhederne i terrænet, og tæt krat af birk med or og hæg veksler med små åbne dalsænkninger, der på denne årstid leder vandet fra höiderne, men senere bliver törre.

Her er idetheletaget dygtig ulændt, solen steger forsvarligt, og pustende og snublende kravler vi op og ned til stor opbygelse for beboerne på de to nedenfor liggende gårde. *Arg. selene* og *euphrosyne* besøger flittigt de blomstrende *Geranium*, men *Erebia lappona* lader vi her være i fred, da vi senere skal få bedre mark at fange denne lumske fyr på. *Polyommatus phlæas v. americanus* i nyklækkede eksplr. narrer os gang på gang ved at smutte ud af håven mellem stenene, endnu flygtigere er *Nemeophila plantaginis ab. hospitã*, men der er godt om dem her, og hunnerne lader sig forholdsvis let fange. En enkelt *Lycæna argus v. ægidion* er allerede fremme heroppe, men ellers ser vi af dagsommerfugle kun den allestedsnærværende *Pieris napi*.

Der sidder en brun liden tingest og soler sig roligt på en sten; det er en gammel bekjendt fra sydligere bredder, *Phragmatobia fuliginosa*, som også er udbredt over den hele arktiske region men altid erholdes enkeltvis, og i næste øieblik lykkes det at fange et af disse hurtigt forbisurrende væsener, som til vor store glæde viser sig at være en frisk *Anarta cordigera*, men en formodet *melanopa* er det i dette vanskelige terræn umuligt at forfølge videre.

En mængde *Penthina lacunana*, *bipunctana*, *metallicana*, *nebulosana* og den gådefulde *sudetana* sværmer omkring blåbærlingen, medens *Tortrix ministrana* i friske eksplr. holder sig inde i de skyggefulde, birkesnar. En *Cochylis vulneratana* tager vi også her som en stor sjældenhed, medens *Sciaphila osseana* og *Scoparia sudetica*, 2 almindelige arter, netop har begyndt sin flyvetid. Omkring *Antennaria dioica* sværmer to helt forskellige småvæsener, der ikke fjerner sig langt fra den plet, hvor denne plante vokser i klynger; det er den vakre *Botys porphyralis* (*purpuralis* er derimod ikke funden ovenfor 67:de grad), som især er talrig på Tromsöen, og *Platyptilus tesseradactylus*, der sikkerlig begge som larver er afhængige af denne plante, medens *Zetterstedtii* vil være at finde i krattet på fugtigere steder. Den psychelignende *Pygmæna fusca* har også nu sin blomstringstid, men her findes også en ægte *Psyche*, idet jeg har fundet en udvoksen larvesæk af *standfussi* fæstet til blåbærling, uden at det lykkedes mig at få den udklækket. Endnu må

nævnes endel *Micros*, som holder til her, nemlig *Grapholitha tetraquetrana*, *Phoxopteryx unguicella* og *Gelechia virgella*, der alle 3 på det nærmeste er afflöine, *Gelechia viduella*, *Blabophanes rusticella*, *Crambus dumetellus* og *margaritellus*, *Incurvaria vetulella* og *Nemophora swammerdamella*.

Cidaria hastulata synes at dominere den hele sommerfuglverden i år, og ikke let er det i denne mængde at skille ud en enkelt *C. affinitata*, medens *munitata* og *montanata* i den blege arktiske *v. lapponica* stikker mere af mod *hastulata*, der har en heliophil arts hele skyhed og rastløse bevægelser. Heroppe møder os også to særdeles vakre små arktiske *Geometrae*, nemlig *Cid. minorata* og *adaevata*, den sidste fornemmelig nede mellem vidiekraattet, medens *minorata* bestemt foretrækker tört terræn; begge sværmer frivillig ud over eftermiddagen, medens en stor grå *Gnophos sordaria* opskræmt atter sætter sig roligt ned på en stor sten, dens tid kommer først efter kl. 10 om aftenen. Nede i orekraattet tager vi endelig en *Sesia culiciformis*, medens de sammenrullede blade röber tilstedeværelsen af *Grapholitha solandriana*, som i august vil komme til udvikling.

Imidlertid har vor ven coleopterologen ingenlunde været ledig, om hans arbejde har været mindre anstrængende. Nu er det den rette tid for *Corymbites affinis*, der sværmer talrigt omkring, men ligeså ofte falder en af de træge sorte *Dolerus*-arter i håven, hvis flugt meget ligner en billes, dog er han rigtig heldig, erstatter en *Cor. serraticornis* mange sådanne feiltagelser; ligeledes sværmer *Sericosomus brunneus*, *Campylus linearis* og *Podabrus alpinus*, dog er de alle 3 sparsomme her. På *Betula* fåes enkeltvis *Anoplus plantaris*, *Ceutorhynchus rubicundus* og *Rhynchites betulæ*, på *Salix Orchestes saliceti*, *Dorytomus bituberculatus* og som en sjældenhed *Lina lapponica*, medens *Gonioctena pallida* er mindre sparsom. Der slår et stort insekt sig ned på en rogn (*Sorbus aucuparia*) og viser sig at være den sjældne *Toxotus cursor*, og fra en anden side kommer en *Rhagium mordax* stilende mod det samme mål, andre *Longicornier* søger vi her forgjæves; men til erstatning tager du den vakre *Pyrochroa pectinicornis* og etpar *Hylecoetus dermestoides*, som muntert kryber omkring på en gammel birkestubbe. *Cis boleti*, *Malthodes flavoguttatus*, *Rhagonycha testacea* og *Can-*

tharis pilosa sværmer også omkring i solskinnet, men hermed er også alle Tromsötraktens *Malacodermata* opregnede.

Under stene langs et bækkeleie erholdes flere interessante arter som *Harpalus luteicornis*, *Aucupalpus deutschii*, *Xantholinus tricolor*, *Bessopora soror*, *Trichopteryx volans*, og længere nede ved etpar forladte finneganmer en hel del *Am. interstitialis*, enkelte *qvenseliü*, men desværre kun en eneste *erratica*, som synes at være meget sjelden, *apricaria*, *Omalius rivulare* og *septentrionis*, *Atheta cauta*, *Otiör. maurus* med flere gamle bekendte; her har jeg også under gammel bark ved foden af en birkestubbe fundet det eneste ved Tromsö observerede eksplr. af *Feronia oblongopunctata*, medens den i de indre distrikter er udbredt og ikke sjelden. En liden stund får vi også offre på at rode »in stercore bovino, ovino et rhenonum» og gjør en ganske vakker fangst. *Aphodius lapponum*, *piceus* og *depressus* i mængde, meget sjelden derimod *foetidus* F., *Cercyon melanocephalum*, *hæmorrhoidale*, *Cryptopleurum atomarium*, *Tachinus proximus* og *pallipes*, *Tanycrurns laqueatus* i masse, *Philonthus marginatus*, *Atheta atramentaria* og kanske endnu etpar *Atheta*-arter. *Aphod. fimetarius* og *rufipes* har jeg derimod ikke seet her men vel på Tromsöen. Under jagten på en *Pol. phlæas* er du kommen op i en brat kløft med et lidet bækkeleie, men skal jeg tro mine egne öine? er det ikke en *Cicindela campestris*, som flyver afsted, og der en til, som sætter sig på en *Salix*-busk og derfra vandrer i håven; hvordan er den kommen hid, og hvad har den her at gjøre, eftersom den ikke mellem polarcirkelen og Tromsö er bemærket nogetsteds? Ja herpå ved jeg intet andet at svare, end at det var i »1883», men eksemplaret kan du se i museets samling.

Ved en brusende snebæk slår vi os så ned og tager frem vore smörbröd, som glider ned med en drik af »kildens klare vand», thi spirituosa duger ikke for den, som skal mase hele dagen i solstegen, det har jeg for længe, længe siden erfaret. Det er en nydelse at få strække sig i lyngen og se op i den blå himmel; alle fjelde omkring nue nrd helt klædte i sine hvide vinterkåber, men tusinder af sölvstråler hænger ned fra alle sider og frembringer en halvt bedövenda susen, understemmen i vårens jubelhymne. Nede i krattet fremtryller blåkjælken sine mærke-

ligste harmonier, mens høit over vore hoveder oppe i det bratte fjeld ringtrosten (*Turdus torquatus*) i rene, gribende fløitetoner tolker sine følelser. Over os kredser to fjeldvåker (*Buteo lagopus*), der også har sat bo under »Storstenen», men elskovs-sangen minder langt mere om katten end om nogen anden fuglelok.

Dog, vi har ikke tid eller ro til at hvile længe, det lider ud på eftermiddagen, og endnu skal vi fortsætte et stykke op over dalen på nordsiden af elven, hvor bunden er mere myrlændt og næsten uden trævegetation. Her gjør vi en god fanst af friske *Ereb. lappona*, og efter mange anstrængelser vandrer endelig også en *Anarta melaleuca* ind i »dödsriget», medens flere heldig har undsluppet vore garn; den er imidlertid meget sparsom her ude ved kysten, medens jeg i Sydvaranger og Måselven har seet den i hundredevis. Her på myrerne møder os nogle vakre og interessante *Micros*, först *Crambus maculalis* og *Steganoptycha ericetana* igjen, men *Penthina sauciana* har vi ikke seet för og heller ikke den nydelige *Glyphipteryx haworthana*, i hvis selskab vi også ser *Incurvaria oehlmanniella* og *vetulella* foruden de tidligere på dagen observerede *Penthina*-arter og *Bot. inquinatalis*, der altid er velkommen. Coleopterologen har imidlertid ved at bruge håven oppe i skråningen fået *Aucupalpus collaris*, *Cryptocephalus labiatus*, *Coccinella 7-punctata* og den sjeldne *Hydnobius spinipes* samt en liden grøn larve, som vi finder er *Hadena adusta* og tager med hjem forat forsøge den opfödt og overvintret, hvilket nok ved lidt forsigtighed vil lykkes. Den deraf udklækkede sommerfugl vil du finde lidt mindre og mørkere men ellers næsten ganske som sydligere eksplr.

Hos Gustav eller Oscar belønner vi os så endelig efter dagens möie med en römmekolle og kaffe efterpå, tænder en cigar og går derfra over elven på en skröbelig bro forat tage hjem over på turistveien i den vakre birkelund. Her byder sig neppe mere for lepidopterologen, men »Käferanten» har mödt en *Carabus glabratus* i veien, og på en nyhugget birkestubbe forsyner han sig med et antal *Atheta succicola*, medens nogle i hast vendte stene yder *Acidota crenata*, *Tachinus marginellus* og *Bemb. fellmanni*; tidligere har han taget *Elaphrus riparius* og *Bemb. bruxellense* på elvebredden, og en medbragt *Philonthus* viser sig at være den meget sjeldne *nigrita*.

Og så siger vi godnat til Tromsdalen, som efterhånden er bleven fyldt med glade skarer af byturister, der nu i den lyse sommernat skal tage igjen alt det, som den lange sure vår har nægtet dem. Men kom igjen om en måneds tid, så skal vi se, hvad det endnu sneklædte Flöifjeld der oppe over vore hoveder har at byde på.

III. Flöifjeldet.

Det varede hele 6 år, förend det gik op for mig, at der også her nord gives en virkelig alpin flora og fauna. Jeg kom med den bestemte forestilling, at nordenfor polarcirkelen rådede en arktisk fauna ublandet fra »fjeld til fjære», idet jeg kun kjendte den arktiske Lepidopterverden fra Staudingers og Wockes reise i 1860, i Alten som skjönt beliggende kun etpar minutter nordenfor Tromsö höide allerede for en stor del frembyder de ægte finmarkske forholde, som jeg i 1878 stiftede nærmere be- kjendtskab med i Sydvaranger.

Hertil kom også for endel, at min helbred tidligere ikke tillod de med fjeldbestigninger forbundne anstrængelser, således som jeg senere ved övelse og hærkning har været istand til; og således kunde det da gå for sig, at jeg år efter år besøgte Måls- elvens herlige dalföre, funderende på, hvorfor ikke her ligesåvel som i Alten flöi *Colias hecla*, *Argynnis frigga*, *Oeneis norna* etc., indtil jeg ved en ren hændelse förtes op ovenfor skovgrændsen på et lidet fjeld ved Bjerkeng, hvor pludselig hele denne herlige arktiske fauna åbenbarede sig i al sin skjönhed.

På samme måde om end i al tarvelighed har Flöifjeldet efterhånden udfoldet så mange tiltrækkende sider ved sin interes- sante alpine dyrverden, at det fremfor noget andet punkt er ble- ven det mest eftertragtede mål for mine udflugter ved Tromsö, men desværre har jeg i den bedste tid næsten altid været bort- reist, og særdeles meget står der vistnok endnu igjen at iagttage deroppe.

Jeg indbyder da den velvillige læser til at følge os did op en vakker dag i slutningen af juli. Idag har også botanikeren slået fulge med, thi vistnok er august den egentlige blomster-

måned på Flöifjeldet, men det er jo en let sag at hensætte os i 1883, og således kan også Floras velynder regne på et godt udbytte.

Vi begynder på den samme vei, som førte os til Tromsdalen, men slår strax ind på turiststien og har da kun at bryde af fra denne i en ret vinkel til höire, så bærer det straks opover Flöifjeldet. Enkelte *Erebia ligea* flagrer over skovlysningerne, men flest ser vi her af *Sciaphila osseana* og tildels *Lygris populata* med enkelte *Cid. cæsiata*, *truncata* og *citrata*; 2 a 3 uger senere vil det vrimle af *Cid. sordidata* og endnu noget senere af *dilutata*, der holder ud næsten til sneen kommer. Her findes ingen urer, alt er dækket med jord og deroventpå en tæt græsvækst, og let og bekvemt følger vi kreaturveienes zigzaglinier opover.

I c. 200 m. höide skal vi lade coleopterologen få standse lidt og begynde sit stenvælderarbeide, der lønnes med vakre fund. Det er en helt anden fauna end den, vi har gjort bekendtskab med på de to første udflugter: *Cychnus rostratus v. pygmæus*, *Leistus ferrugineus*, *Trechus 4-striatus*, *Harpalus 4-punctatus (seriepunctatus)*, *Notiophilus biguttatus* og *palustris*, *Anisotoma picea*, *Tachyporus jocosus* Say, den sjeldne og kun ved Tromsö fundne *Olophrum alpestre* Heer, *O. consimile*, med flere gamle bekendte som *Nebria gyllenhali*, begge *Patrobus*, *Calathus micropterus* m. fl.

Ovenfor den lille hytte, hvor arbeiderne i kalkbruddet tidligere holdt til, står endel aldrig birker, dels halvt omstyrtede og uddøde, dels endnu med nogle lövbærende kviste hist og her; det er de sidste levninger af den fordums vakre skov, som Zetterstedt omtaler, og neppe vil den nogensinde her opnå sin tidligere udstrækning og frodighed. Under barken på disse veteraner gjør vi overraskende fund. *Olisthærus megacephalus* og *substriatus*, *Baptolinus pilicornis*, *Leptusa analis*; vingedækkerne af en *Athous undulatus* og endel store larver, som visse- lig tilhører denne art, viser, at vi er komne på urette tid for dette vakre insekt, men til gjengjæld melder kammeratens jubel-råb fundet af en pragtfuld *Stenotrachelus æneus*, medens jeg haler frem en mere beskeden *Rhagium mordax*. Endnu lidt höiere oppe vil vi blive overraskede ved at finde såvel *Carabus*

catenulatus som *violaceus*; de er ved Tromsö mærkelig nok ikke fundne i lavlandet, men endnu mere påfaldende er det, at de begge hovedsagelig synes at tilhøre øerne i skjærgården, de mest isoleret beliggende ikke undtagne.

Lepidopterologen får idag nok assistere sine venner lidt, skjönt heller ikke kan skal vende tomhændet hjem, men för vi kommer op på platået, er der for ham lidet at udrette. Vi er nu nåede ovenfor de sidste forkröblede birke, og som en dands går det på det blöde grönnen teppe; *Veronica alpina* melder sig först, så kommer *Toffeldia*, *Azalea*, *Sibbaldia*, *Dryas*, *Silene acaulis-Andromeda tetragona* og den yndefulde *hypnoides*, *Poa alpina v. vivipara*, *Aspidium lonchitis* etc. etc., men jeg er ikke meget hjemme på dette område og nævner kun mine egne yndlinge, som jeg sikkert kjender. Her möder vi en gammel bekjendt, *Pygmæna fusca*, som sværmer talrig på visse indskrænkede lokaliteter, og sammen med den to interessante höiarktiske arter, den vakre *Botys ephippialis*, hvis flyvepladse synes meget indskrænkede, og *Crambus furcatellus*, næst *Plutella cruciferarum* en af de hårdføreste arter (forekommer således på Vardö), som forekommer over hele fjeldet. *Cidaria hastulata* i endnu gode eksplr. flyver overalt, og den stigende sol har også bragt nogle *Rhopalocera* i rörelse, nemlig *Pol. phlæas*, som jeg har iagttaget til c. 300 m. o. h., *Arg. pales* ganske talrig besøgende *Ranunculus*, medens vi kun möder en og anden *arsilache*, der her oppe ikke egentlig har passende flyvepladse og derfor forekommer i en race, der viser en overgang til *pales*. *Erebia lappona* möder os enkeltvis over hele fjeldet endnu i gode eksplr.

Oppe under den mere urede runde kol, der danner det egentlige Flöifjeld, også kaldet »Böntuen», ligger 2 små damme i en höide af 463 m. = 1481' (efter overlærer Nyhuus't målninger). De vedligeholdes af nogle snebræer, som i enkelte år smelter ganske op, og da törrer også dammene helt ud, som tilfældet var i 1883; nu danner de trods sit ringe omfang en behagelig afveksling i landskabet, og her er mangt og meget af interesse at iagttage. Under stene ved bredden finder vi enkelte *Amara alpina (torrida)* tilhører udelukkende lavlandet), *Miscodera arctica*, *Aci-dota crenata*, *Patrob. picicornis* og *Nebr. gyllenhali*, begge i sine rufino-varieteter; *Byrrhus fasciatus* vover sig også hid op,

og det store sorte insekt, som surrer afsted i en ejendommelig flugt, viser sig at være *Silpha lapponica*. På lave *Salices* finder vi *Anthophagus omalinus* og enkelte *Phyllodecta polaris*, men dennes rette hjem er höire op.

I selve dammen lever flere interessante væsener; der har vi *Limnæa truncatula v. schneideri*, den hårdføre af alle ferskvandsmollusker; som små fiske svømmer store skarer af den mærkelige crustacé *Branchinecta paludosa*, medens en stor *Daphnia* forekommer i slig mængde, at der langs bredden dannes brune striber, når de flokker sig sammen. Af *Coleoptera* finder vi enkelte *Agabus alpestris* og *guttatus*, men i stor mængde *thomsoni*, såvel *v. rufinus* som *coriaceus*, samt *Hydroporus griseostriatus* og *atriceps*.

Men höiere op! Det går ikke ganske så bekvemt som för, men opstigningen er dog let nok, og först nu begynder de vakreste fjeldplanter at optræde i mængde. *Ranunculus pygmæus* og *nivalis* blomstrer ved foden af de små snebræer, medens den pragtfulde renblom (*R. glacialis*) fornemmelig vokser på nord-siden mellem stenene; *Viscaria alpina* står hist og her på tør grund, *Diapensia lapponica*, diverse *Saxifraga*, men *Silene acaulis* og *Dryas* er de mest fremtrædende, og begge er de af insekter mest besøgte höifjeldsplanter. De fleste besøgende er vistnok små *Diptera* og *Ichneuomonider*, men pas på og tag den sorte lille fyr, som dvæler på *Dryas* nogle sekunder; det er *Anarta Zetterstedtii*, hvis larve jeg her har fundet på denne plante, og se der en noget lysere, som viser sig at være *A. lapponica*, dervære er de begge yderst sparsomme. Endnu nogle minutter, og vi står ved varden, hvorpå vindflöien er opreist 630 m. (2000') o. h., men först har vi taget en underlig *Penthina*, som viser sig at være *noricana* H. S., hidtil kun kjendt fra Schweizeralperne, og det bliver dagens bedste fund.

Vi kravler op på varden og nyder herfra en henrivende udsigt, over Tromsöen, der ligger under vore födder som et parkanlæg med gange og lysthus og Præstvandet som et smilende blåt öie midt i alt dette grønne, og Sandnæssundet som en stribe på den anden side; der er det lave eide ud i Kalfjorden mellem Kvalöens vakre fjelde, men vort udkigspunkt ligger ikke höit nok, til at vort blik skulde kunne nå ud til det åbne hav. Bag os

löfter Tromsdalstinden sig såre mægtig og stænger desvære for udsigten til de vilde indtil 5 à 6000' höie fjeldkomplekser, som vi fra toppen af tinden får et lidet indblik i.

Der er ganske vindstille heroppe, medens der nede på söen blæser en let bris, som ofte er tilfældet ved östlig vind, og store fluer næsten farvede som *Bombus lapponicus* sværmer omkring varden og sætter sig dristig på vore klæder; det er renens værste plageånd, *Oestrus tarandi*, som jeg kun en enkelt gang har seet nede i dalen, hvor den kom og satte sig på mit bryst. Fra varden og indover er terrænet ganske fladt, rigtig ægte höifjeld med nøgne bergflader og sparsom vegetation, men her finder botanikeren en af Flöifjeldets ypperste frembringelser, *Arnica alpina*, og ligeledes har *Phyllosecta polaris* her sit rette hjem, hvilket sees på de brune skeletterede *Salix herbacea*, medens delinkventerne selv kryber i mængde omkring forat søge sig vinterkvarter; det kan nok trænges heroppe, hvor det kanske er snbart $1\frac{1}{2}$ måned om året.

Enkelte andre interessantere *Coleoptera* træffer vi også her: *Amar. alpina*, *Deliphrium tectum* var., *Geodromicus globulicollis*, *Acrulia inflata* og i en liden snevandspyt en enkelt *Hydroporus arcticus*. Det er fristende at fortsætte indover, og så når vi en anden varde, der ligger 771 m. (2457') o. h.; her er *Amar. alpina* ganske talrig og *Phyl. polaris* kryber omkring i mængde på selve varden. Vi indtager vort frugale middagsmåltid i denne öde egn, hvor en liden flok fjeldryper (*Lagopus alpinus*) er de eneste tilskuere; de er lidet sky, da de er sig sin klædnings med omgivelserne nöie harmonerende farver vel bevidste. I stilhed fjerner botanikeren sig med en tilsyneladende ligegyldig mine, men jeg ved, hvorom hans tanker tumler sig; *Carex nardina* er vistnok af udseende fjeldets uanseligste vækst, men fagmanden finder den skjön, og vor ven går den selvfølgelig ikke forbi; dog, jeg skal hviske dig i öret, hvad den egentlige magnet heder: det er den lille gulblomstrede *Draba crassifolia*, som har lokket så mange florister op på Flöifjeldet, men ikke hörer jeg til de indviede, og så lader vi vor ven gå alene på den ekspedition. Det kunde været interessant at fortsætte og kanske bestige selve »tinden», men endnu er det for tidlig på året, og ikke ved jeg heller, om der er noget at hente. Vi tager altså

den samme vei tilbage men gjør en liden afstikker ned til höire, hvor en mod nord beliggende större snefon tappert har modstået sommerens indflydelse. Her mödte mig 17 august 1885 et syn, hvortil jeg aldrig har seet noget sidestykke: tusinder af insekter krøb omkring på sneen eller lå nede i små hulningér, der var smeltede omkring deres legemer, halvt stivnede men dog endnu levende; hovedmassen udgjordes af middelsstore og små *Ichneumonider*, hvoraf jeg her på en halv time samlede næsten ligeså mange individer, som jeg har gjort i 10 sommere tilsammen, desuden fandtes en *Osmia* og nogle *Tenthredinider*. *Coleoptera* var der kun få af, mest *Phyl. vitellinæ* og *polaris*, desuden *Aphodius lapponum* og 2 *Cantharis pilosa*, men mest overraskedes jeg ved *Amara lunicollis*, *Elater tristis* og *Cocc. 14-guttata*, et eksplr. af hver art, og disse 3 arter har jeg hverken för eller senere fundet ved Tromsö. Den stærke vind om natten eller morgenen må have fört dem op her fra dalen eller kanske længere inde fra landet; men mærkeligt var det, at jeg på andre snefonner så få eller ingen insekter, og jeg beklager meget ikke grundigere at have benyttet mig af den sjeldne anledning, som dengang böd sig frem.

Nedover går det uden væsentlige ophold eller eventyr; en hare farer udover »Böntuen», og omkring og i dammene möder vi hele renflokken, som netop har gjort sine kunster for et selskab af turister og nu föler sig synbart lettede ved at kunne vaske civilisationen af sig. En enlig »boltit» (*Charadrius morinellus*) tripper omkring med hængende vinger og röber sig derved som en lykkelig omend ængstelig moder, ellers er her stille og höitideligt heroppe i ensomheden. Men nede i de bratte ller lyder latter og munterhed, og snart möder vi små selskaber, som agter at tilbringe den lyse sommernat på »Storstenen» eller »Böntuen»: börn som slæber ved, fædre med kurve, pustende madamer med den kjære kaffekjedel, og unge piger, som kun bærer sig selv eller hales opover af sine tilbedere; naturforskeren er overflödig på fjeldet nu!

Nedenfor stembryderhytten står en birkestubbe, som jeg vel har årsag til at mindes, thi den har ydet mig: en stor koloni af *Endomychus coccineus*, mange *Rhizophagus dispar*, flere *Tetratoma ancora*, *Cis boleti*, *Epuræa boreella*, *Olistærus mega-*

cephalus, en *Rhinosimus ruficollis* og *Trichopteryx fascicularis*, og seks af disse 8 arter har jeg kun fundet på denne stubbel Coleopterologen har idag til det sidste fordelen på sin side, idet han i rådden sop finder *Lordithon pygmæus*, *Tachinus proximus* og de sjeldne *Baryodna mycetophaga* Kraatz og *nitida* Gr. samt *Atheta picipennis* Man.

Vi sætter os på stranden for at nyde det vakre syn af sundet i aftenbelysning og vente på botanikeren, som snart efter indfinder sig på det aftalte mødested; af udtrykket i hans ansigt er det greit at skjønne, at der er passeret ham noget, men han har vakkert måttet love taushed, og derfor har heller ikke jeg noget mere at berette i den anledning.

Og hermed tager jeg for denne gang farvel med den tålmodige læser; nu ved du, hvad Tromsö-trakten har at byde, om du kommer, og bliver du skuffet, er skylden ikke min. Men vil du denne gang være rimelig i dine fordringer, skal du kanske engang også få være med at jage *freya* i solstegen på Brandmomyren og »stupe kråke» under *hecla*-jagten på »Kalvehovedet».

Tromsö $2/2$ —89.

RÉSUMÉS.

(Page 193 du texte.)

SPARRE-SCHNEIDER: *Excursions entomologiques dans les environs de Tromsö, Norvège.*

L'auteur norvégien donne une description très intéressante de la flore mais surtout de la faune entomologique des environs de Tromsö, à l'époque de l'année (fin de mai, commencement de juin) où dans ces hautes latitudes la nature sort de son sommeil de huit mois, ainsi que dans la partie la plus belle du court été de ces régions, le mois de juillet. Le manque d'espace nous empêche malheureusement de suivre M. SPARRE-SCHNEIDER dans ses excursions sur le plateau ondulé qui domine la ville de Tromsö, ainsi que sur la terre ferme en face, soit dans le Tromsdalen (vallée de Troms) que parcourt en serpentant le Tromsdalselv, soit sur les sommités du Flöjffeld. Nous renvoyons donc le lecteur à la description de la flore et de la faune entomologique donnée dans l'article original, qui mériterait la reproduction dans une revue étrangère.
